

Małgorzata Kaznowska-Suchorab, W. Mich

"Władza lokalna a media.
Zarządzanie informacją - Public
Relations - Promocja Jednostek
Samorządu Terytorialnego", red. S.
Michałowski i W. Mich, Lublin 2006 :
[recenzja]

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K, Politologia 14,
282-287

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

***Władza lokalna a media. Zarządzanie informacją – Public Relations – Promocja Jednostek Samorządu Terytorialnego*, red. S. Michałowski i W. Mich, Lublin 2006**

Publikacja „Władza lokalna a media” wydana nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w 2006 roku stanowi w najlepszym tego słowa znaczeniu uwieńczenie zorganizowanej w kwietniu 2005 roku konferencji naukowej poświęconej korelacji: samorząd terytorialny – media.

Konferencja została zorganizowana przez Zakład Samorządów i Polityki Lokalnej oraz Dziennikarstwa Wydziału Politologii UMCS we współpracy z Wyższą Szkołą Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie, a także Centrum Szkolenia Samorządu i Administracji w Lublinie.

Prezentowana pozycja jest w kolejności trzecią wspólną publikacją, stanowiącą efekt owocnej współpracy powyższych instytucji. W sposób usystematyzowany i oparty na podziałach funkcjonalnych, prezentuje 30 artykułów uczestników wspomnianej konferencji naukowej. Mimo znacznej różnorodności zakresu tematycznego przedstawianego przez prelegentów, artykuły w końcowym efekcie dają obraz spójnej całości podejmowanego obszaru badawczego.

Tom „Władza lokalna a media” składa się z trzech rozdziałów. Rozdział I „Prawne i społeczne a polityczne uwarunkowania dostępu do informacji i zarządzania informacją” zawiera 11 artykułów poświęconych funkcjonowaniu na płaszczyźnie administracji samorządowej informacji publicznej. Pojęcie informacji publicznej prezentowane jest szeroko i wieloaspektowo, co umożliwia uchwycenie istoty jej funkcjonowania w aspekcie prawnym i w korelacji z budową społeczeństwa informacyjnego i obywatelskiego.

Prof. Mirosław Krajewski w artykule „Funkcjonowanie prawa do informacji publicznej w działalności samorządu lokalnego” uświadamia, że prawo do informacji publicznej stanowi jeden z filarów demokratycznego państwa prawa. Stanowi ono swoistą cechę i właściwość społeczeństwa obywatelskiego, lecz niestety na płaszczyźnie samorządu terytorialnego w Polsce zarówno ze strony organów samorządowych, jak i wspólnot lokalnych, informacja publiczna nie stanowiła dotychczas przedmiotu większego zainteresowania. Autor wskazuje nawet na niechęć organów jednostek samorządowych do realizacji prawa do informacji publicznej. Podkreśla również znaczenie funkcjonowania informacji publicznej oraz konieczność dalszego jej upowszechniania i wzrostu świadomości społecznej odnośnie do tej kwestii.

W bardzo zachęcający do lektury sposób została przedstawiona przez prof. Izabelę Dobosz kwestia działalności organów samorządu terytorialnego przede wszystkim w aspekcie udzielania informacji publicznej. Przytaczane orzecznictwo sądów administracyjnych oraz przykłady „z życia wzięte” wskazują z jednej strony na trudności w interpretacji przepisów prawa z zakresu dostępu do informacji publicznej przez organy samorządowe, a z drugiej dowodzą konieczności popularyzowania wśród społeczeństwa problematyki jawności życia publicznego.

Artykuł dr Elżbiety Czarny-Drożdżejko dotyczący karnej ochrony prawa do informacji publicznej wprost uświadamia czytelnika o niewłaściwej regulacji z zakresu ochrony karnej, ostrzega również o problemach związanych z realizacją art. 23 ustawy o dostępie do informacji publicznej.

Zainteresowanie wzbudza artykuł „Informacja publiczna online. Stopień realizacji wymogu prawnego przez gminy i powiaty Lubelszczyzny” dr hab. Agnieszki Pawłowskiej

i mgr Agnieszki Demczuk. W niezwykle ciekawy sposób autorki dowiodły niezbędności rozwoju i budowy struktury teleinformatycznej w Polsce, celem stworzenia elektronicznej administracji, a w szczególności konieczności doinformatyzowania lub nawet zinfomatyzowania samorządów województwa lubelskiego.

Kolejny sygnalizowany na wspomnianej konferencji aspekt współdziałania samorządów i mediów, został zawarty i przedstawiony w artykule „Sądowa kontrola udostępniania informacji publicznej” dr Joanny Jagody. Autorka po przeanalizowaniu form, procesów i podmiotów sądowej kontroli wyraża pogląd o funkcjonowaniu na tle ustawodawstwa polskiego właściwych i jej zdaniem wystarczających, mechanizmów sądowej kontroli udostępniania informacji publicznej. Swoj pogląd popiera licznymi przykładami z orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego, Samorządowego Kolegium Odwoławczego czy Sądu Najwyższego.

Wyjątkowo zajmującą problematykę podjął dr Piotr Sitniewski w artykule „Zasady nieudzielania informacji publicznej”. Dowodzi w nim, iż zasady nieudzielania informacji publicznej funkcjonują w oparciu o zasadę jawności. Poprzez dokonanie klasyfikacji i analizy zasad nieudzielania informacji publicznej wskazuje na braki ustawodawcy w definiowaniu samej jawności dostępu do informacji publicznej. Akcentuje również konieczność dalszego poszukiwania kierunków rozwoju zasady jawności, co pozwoli na pełniejszą jej realizację.

Następny obszar tematyczny dotyczy ograniczenia dostępu do informacji publicznej. W zamieszczonym artykule autorstwa mgr Magdaleny Jerominek przedstawiono wyjątki od zasady prawa do informacji publicznej. Autorka prowadzi swój wywód poprzez analizę ograniczeń, które wynikają z ustaw szczególnych, począwszy od tajemnicy państwowej i służbowej po tajemnicę publicznego obrotu papierami wartościowymi. Przedstawione wyjątki od zasady prawa do informacji publicznej zostały poparte przykładami z orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego, Sądu Najwyższego oraz Sądów Apelacyjnych, co znacznie przybliżyło podejmowaną problematykę, i jednocześnie uświadomiły istnienie wielu rozbieżności i interpretacji ograniczeń dostępu do informacji publicznej, co z kolei świadczy o niskiej świadomości społecznej z tego zakresu.

Artykuł dr inż. Eleonory Gondy-Soroczyńskiej omawia rolę, jaką odgrywa informacja publiczna w realizacji jednego z zadań samorządu terytorialnego: planowania i zagospodarowania przestrzennego. Na bezpośrednich przykładach uświadamia możliwość wpływu jednostki na plan zagospodarowania przestrzennego oraz akcentuje podniosłość jednej z cech komunikacji społecznej, jaką jest drożność i swoboda przepływu informacji.

Kolejny artykuł „Przesłanki dobrego zarządzania w jednostkach samorządu terytorialnego” autorstwa mgr Renaty Cybulskiej i mgr Magdaleny Olech. Mimo zachęcającego tytułu autorki w sposób skrótowy przedstawiają zasady nowego sposobu zarządzania w jednostkach samorządowych i ograniczają się do przedłożenia relacji z wprowadzenia powyższych zasad do miasta Dzierżoniowa. W rezultacie jednak uświadamiają czytelnika o funkcjonującym nadal w wielu jeszcze jednostkach samorządowych niskoskutecznym i mało profesjonalnym systemie zarządzania.

Mgr Urszula Bronisz w artykule „Koncepcje budowy społeczeństwa informacyjnego w Unii Europejskiej i ich konsekwencje dla Polski” w sprawny sposób dokonała analizy wielowątkowej i wielowarstwowej koncepcji informatyzacji społeczeństwa polskiego. Ukazała sedno problemu, z jakim boryka się proces informatyzacji i co najważniejsze

wskazała na podstawowe kierunki niezbędnych działań mających na celu doprowadzenie do urzeczywistnienia idei społeczeństwa informacyjnego.

Artykuł zamykający rozdział pierwszy dotyczy kwestii finansowych, tj. budżetu jednostki samorządowej. Dr Magdalena Miszczuk poprzez analizę zawartości i treści uchwał budżetowych wysnuła wnioski o zbyt małym wykorzystaniu informacji zawartych w uchwale budżetowej, mimo jawności i dostępności powyższego dokumentu. Trafnym spostrzeżeniem, stanowiącym jednocześnie próbę rozwiązania problemu nikłego zainteresowania uchwałą budżetową, była propozycja sporządzania budżetu w atrakcyjniejszej, przejrzystej i bardziej czytelnej formie.

Rozdział drugi publikacji „Władza lokalna a media” zakreśla w prezentowanych 13 artykułach obszar badawczy do polityki informacyjnej, roli mediów w samorządzie lokalnym. Rozdział ten stanowi tematyczną konsekwencję rozdziału poprzedniego i ukazuje praktyczne aspekty relacji na płaszczyźnie samorząd–media lokalne.

Otwiera go niezwykle ciekawy i ważny z punktu widzenia budowy społeczeństwa obywatelskiego artykuł prof. Stanisława Michałowskiego „Polityka informacyjna w samorządzie terytorialnym a społeczeństwo obywatelskie”. W interesujący sposób autor prezentuje zależności pomiędzy realizacją jednego z filarów funkcjonowania samorządności, czyli urzeczywistniania idei społeczeństwa obywatelskiego, a prowadzeniem polityki informacyjnej. Przedstawia jednocześnie sposób na odniesienie powodzenia w realizacji zadań samorządowych. Sygnalizuje, aby procesy dotyczące informacji zwrotnych od mieszkańców wspólnot samorządowych nie były bagatelizowane przez organy samorządowe. Podejmowane problemy były w artykule dodatkowo wzmocnione przykładami, wynikami sondaży lub komentarzami ekspertów.

Następny artykuł „Lokalna przestrzeń komunikacyjna mediów periodycznych w Polsce” prof. Mariana Gieruli, stanowi udaną próbę usystematyzowania przestrzeni zajmowanej przez media lokalne w Polsce. Autor dokonał również charakterystyki ukazujących się na poziomie samorządowym pism lokalnych, rozgłośni radiowych czy telewizji lokalnych. Na podstawie przeprowadzonych badań wysunął bardzo interesujące wnioski o dokonujących się procesach i współczesnych tendencjach rozwoju różnego typu mediów lokalnych.

Granice pomiędzy samorządem a mediami oraz ich wzajemne relacje w kolejnym artykule próbuje określić Julia Pitera. Podpierając się przykładami z własnej działalności zawodowej, autorka stoi na stanowisku niezależności prasy od władzy publicznej. Nie oznacza to jednak rozwiązania zawartego w tytule problemu.

Tematykę mediów w samorządzie terytorialnym analizuje mgr Marcin Szewczak w artykule „Rola samorządu terytorialnego w procesie budowy społeczeństwa informacyjnego”. Autor podejmuje próby zdefiniowania pojęcia „społeczeństwa informacyjnego”, określa zadania do wykonania w celu kształtowania się wspólnotowego społeczeństwa informacyjnego. Poprzez analizę raportu przygotowanego w 2004 r. na zlecenie Ministerstwa Nauki i Informatyzacji bardzo trafnie przedstawia korelacje samorząd terytorialny–społeczeństwo informacyjne.

Dr Jan Pleszczyński w artykule „Dwa światy: media i samorządy w społeczeństwie obywatelskim” ukazał zależności pomiędzy tymi sferami życia publicznego. Autor stawia wzbudzającą zainteresowanie tezę, o ciągłym konflikcie pomiędzy samorządem a mediami, którą udowadnia poprzez odniesienie się do rzeczywistych korelacji samorząd–media.

Problematykę wolności wypowiedzi podejmuje mgr Anna Baré-Krupińska w artykule „Wolność wypowiedzi prasy lokalnej a samorząd terytorialny”, w którym określa wzajemne relacje prasa lokalna–samorząd, jako trudne, konfliktowe i charakteryzujące się nadużyciami zarówno samorządu, jak i prasy lokalnej. Nie pozostaje jednak bierna na taki stan rzeczy, analizuje i podaje przyczyny oraz wskazuje cel poprawy wzajemnych stosunków i relacji samorządu terytorialnego i prasy lokalnej.

Kolejny artykuł „Sprawne zarządzanie jako element budowania wiarygodności urzędów samorządowych i zaufania mieszkańców” Pawła Prokopa, zawiera praktyczne wskazówki odnośnie do sposobu zarządzania w jednostkach samorządowych tzw. 4xP, czyli przejrzystość, partycypacja, przyzwoitość i przewidywalność. W bardzo skrótowy, lecz jasny i logiczny sposób autor wyjaśnia kolejne zasady, a podane jednocześnie przykłady, stanowią dodatkową argumentację i uwiarygodnienie przekazu.

Na szczególnie zainteresowanie zasługuje prezentacja dr Beaty Romiszewskiej dotycząca „Wizerunku Rady Miasta Lublina w prasie lokalnej (na podstawie tytułów i nagłówków)”. W niezwykle ciekawy sposób autorka przedstawiła obraz Rady Miasta, jaki funkcjonuje wśród dziennikarzy. Konsekwencją czego jest kreowanie obrazu władzy wśród mieszkańców Lublina. Powyższa analiza stanowi jednocześnie próbę określenia wielkości wpływu mediów na kształtowanie się opinii społecznej.

Mgr Katarzyna Mieczkowska-Czerniak w artykule „Samorząd lokalny na łamach lubelskich dzienników” analizuje „Kurier Lubelski”, „Dziennik Wschodni” oraz lubelski dodatek „Gazety Wyborczej”. Na podstawie wysuniętych wniosków o niekorzystnych korelacjach samorządu i prasy lokalnej podejmuje, ale niestety w ograniczonym stopniu, próbę określenia przyczyn takiego stanu rzeczy.

W artykule „Dlaczego media i samorząd prowadzą wojnę?” red. Dariusz Kotlarz przedstawił problematykę współpracy mediów i samorządu, postrzeganego w tym wypadku nie jako instytucja władzy, ale poprzez swoje działania, które określił jako formę wypaczenia zasad samorządności. To nowatorskie podejście odnosi się do konkretnych urzędników, którzy poprzez swoje postawy i wydawane decyzje łamią zasady, na których oparty jest samorząd terytorialny. Autor przedstawia punkty zapalne na mapie media–samorząd i choć sam jest dziennikarzem, dokonuje krytycznej oceny działań podejmowanych przez własne środowisko dziennikarskie, co stanowi przejaw obiektywnego spojrzenia na zaistniały konflikt.

Temat walki pomiędzy mediami a samorządem kontynuuje kolejny przedstawiciel środowiska dziennikarskiego, redaktor „Kurier Lubelskiego” Grzegorz Wójcikowski w artykule „Dlaczego lokalne media są krytycznie nastawione do władzy samorządowej?” Stawia on tezę o odwiecznym konflikcie samorządu i mediów, odnosząc je do rzeczywistych relacji pomiędzy samorządem i mediami.

Powyższe dwa artykuły stanowią nie tylko analizę sytuacji na gruncie media–samorząd, ale mogłyby być dobrym początkiem dyskusji dotyczącej naprawienia wzajemnych relacji, próby faktycznej współpracy i współdziałania organów władzy samorządowej i mediów. Posiadanie już samej świadomości istnienia nieprawidłowości, po obu stronach konfliktu, jest krokiem ku naprawieniu błędów.

Ostatnie dwa artykuły rozdziału drugiego poświęcone są zależnościom pomiędzy władzą, mediami i społeczeństwem oraz administrowaniu informacją przez rząd.

Kolejny artykuł „Władza, media, społeczeństwo – komunikacja lokalna na przykładzie Wielkiej Brytanii” mgr Katarzyny Radzik, ukazuje konsekwencje braku właś-

ciwego współdziałania pomiędzy poszczególnymi władzami lokalnymi w Wielkiej Brytanii. Autorka dowodzi, że sama reforma administracji publicznej nie jest, jak pokazują doświadczenia Wielkiej Brytanii, wystarczająca. Podkreśla znaczenie kanałów komunikacyjnych i przepływu informacji. Uświadamia czytelnika o wpływie skutecznej informacji na funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego oraz o możliwość dogłębnej analizy przyczyn, celów i sposobów naprawy wzajemnych stosunków samorząd–media w odniesieniu na grunt polski.

Drugi rozdział zamyka artykuł Victorii Vybornovej „Administrowanie informacją jako formą własności organów rządowych i samorządowych Ukrainy”. Autorka przedstawiając sytuację na Ukrainie, udowadnia brak współpracy samorządu i mediów, podkreślając jednokierunkowość i rządową własność informacji.

Trzeci rozdział publikacji prezentujący 6 artykułów, swym zakresem tematycznym obejmuje sposoby budowania wizerunku jednostek samorządu terytorialnego w aspekcie marketingu politycznego i *public relations*. Odnosi się do konkretnych działań w zakresie metod marketingowych oraz narzędzi kreowania, budowania lub wzmocnienia wizerunku samorządu terytorialnego.

Dr Marcin Sakowicz w artykule „Zarządzanie informacją w gminie – podejście strategiczne czy marketingowe?” dokonuje analizy zarządzania informacją w oparciu o własne badania poszczególnych gmin i województw. Interesujące wnioski, jakie wysnuwa na podstawie przeprowadzonych badań, dają zupełnie nowe podejście do sposobu zarządzania informacją w jednostkach samorządu terytorialnego. Determinuje to z kolei sposób podejścia do posiadanych przez daną jednostkę informacji. Autor wskazuje również obszary, na których powinny się dokonywać zmiany funkcjonowania informacji publicznej.

Kolejnym artykułem jest „*Public relations* jednostek samorządu terytorialnego” autorstwa dr Lidii Pokrzyckiej. W bezpośredni sposób ukazane zostały metody, jakimi posługują się gminy i powiaty województwa lubelskiego w kreowaniu własnego wizerunku. Autorka w ciekawy sposób przedstawiła różne metody promocji wizerunku bądź kreowania pozytywnego i zachęcającego do współpracy nastawienia odbiorców poszczególnych jednostek samorządowych, podkreślając jednocześnie, iż profesjonalny *public relations* należy na gruncie samorządowym województwa lubelskiego do rzadkości.

Model prowadzenia polityki informacyjnej i *public relations* w artykule „Polityka informacyjna urzędu miasta – PR, E–Urząd, Promocja Miasta na przykładzie miasta Warszawy” prezentuje mgr Monika Brzozowska. W sposób szczegółowy przedstawia poszczególne rodzaje podejmowanych działań, zakres podmiotów odpowiedzialnych za politykę informacyjną, udostępnianie informacji publicznej oraz zasady i metody promocji miasta.

Ten sam zakres tematyczny kontynuowany jest w interesującym artykule mgra Adama Drosika „Polityka komunikacyjna województwa opolskiego”. Autor dokonuje nie tylko sprawnej analizy prowadzonej przez województwo opolskie polityki informacyjnej, dotyka przyczyn istniejącego stanu faktycznego, ale przede wszystkim przedkłada propozycje zmian w celu usprawnienia prowadzenia polityki informacyjnej.

Ostatnim artykułem zamykającym nie tylko rozdział trzeci, ale i całą publikację jest „Imagistyka w procesie pozyskiwania inwestorów przez gminy” mgra Bartosza Kopyto. Autor w sposób zawili skonstruował powyższy artykuł. Wyjaśniając nawet pojęcie imagistyki, które

z punktu widzenia zakresu tematycznego – było nadrzędne, posłużył się kolejnymi pojęciami nieznanymi dla potencjalnych czytelników. Intrygujący tytuł artykułu nie został w jasny i czytelny sposób przedstawiony w treści artykułu, który jest jednak dla specjalistów i badaczy tej kwestii, stanowi na pewno źródło przydatnej w badaniach wiedzy.

Prezentowane w omawianej publikacji artykuły układają się w spójną i logiczną całość, zaś poszczególne rozdziały konsekwentnie wytyczają ramy tematyczne. Powyższy tom to nie tylko efekt współpracy zamieszczonych na wstępie instytucji, przeprowadzonych badań i wysnutych na ich podstawie wniosków, ale niezwykle ważny i pomocny głos w wielu spornych, i jak dotąd nierozwiązanych kwestiach pojawiających się na płaszczyźnie samorząd terytorialny–media.

W niezwykle trafny sposób przybliży odbiorcom funkcjonujące jednocześnie stany prawne i faktyczne, zwłaszcza na gruncie realizacji ustawy o dostępie do informacji publicznej jednostek samorządowych, stopień ich informatyzacji w odniesieniu do budowy społeczeństwa informacyjnego, doniosłość informacji w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego oraz różne aspekty relacji samorząd terytorialny – media lokalne. Ukazuje liczne przykłady i odniesienia do poszczególnych gmin, powiatów czy województw, a także szeroko prezentuje orzecznictwo sądowe.

Publikacja ta stanowi doskonale źródło wiedzy o polskiej rzeczywistości medialnej na poziomie samorządowym. Zawiera niezbędne wskazówki, jak prowadzić skuteczną politykę informacyjną przez jednostki samorządu terytorialnego i kształtować właściwe relacje na płaszczyźnie samorząd–media.

Magdalena Kaznowska-Suchorab

Michał Rusinek, Aneta Załazińska, *Retoryka podręczna czyli jak wnikliwie słuchać i przekonująco mówić*, Wydawnictwo Znak, Kraków 2005, ss. 229

Retoryka należy do zasobu pojęć modnych i szczególnie eksploatowanych, zarówno w sferze publicznej, jak i prywatnej. Dziś jedynie *dyskurs* mógłby z nią konkurować, gdybyśmy szukali nazwy równie chętnie i często używanej. Ponowoczesna rzeczywistość, dynamiczna i przypadkowa zarazem, radykalnie zmieniająca stosunki międzyludzkie i warunki społeczne, usytuowała retorykę w centrum uwagi. „Stara i nowa królowa nauk” (według pięknej metafory niemieckiego literaturoznawcy i pisarza Waltera Jensa) święci triumfy w najrozmaitszych wymiarach życia. Od stuleci obecna w dyskursie naukowym, odnotowującym zmiany, jakie zachodziły w obrębie jej teorii i praktyki, pokazuje w dyskursie publicznym – w porządku doświadczenia komunikacyjnego – że jako sztuka wynajdywania różnych sposobów przekonywania (Arystoteles) jest ciągle niezbędna.¹

¹ Staranną prezentację zainteresowań współczesnej retoryki przynosi książka *Retoryka dziś. Teoria i praktyka*, stanowiąca pokłosie konferencji zorganizowanej w 1999 roku przez Uniwersytet Jagielloński oraz Papieską Akademię Teologiczną w Krakowie. Zob. *Retoryka dziś. Teoria i praktyka*, pod red. R. Przybylskiej i W. Przyczyny, Wydawnictwo „Poligrafia Salezjańska”, Kraków 2001.